

Економічні науки

УДК 656

Харчук Олена Георгіївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
менеджменту залізничного транспорту*

Державний університет інфраструктури та технологій

Харчук Елена Георгиевна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры
менеджмента железнодорожного транспорта*

Государственный университет инфраструктуры и технологий

Kharchuk Olena

*PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Railway Transport Management
State University of Infrastructure and Technology*

Кривенко Оксана Миколаївна

студентка

Державного університету інфраструктури та технологій

Кривенко Оксана Николаевна

студентка

Государственного университета инфраструктуры и технологий

Kryvenko Oksana

Student of the

State University of Infrastructure and Technology

**ЗАЛІЗНИЧНІ МІЖНАРОДНІ ТРАНСПОРТНІ КОРИДОРИ
УКРАЇНИ ТА РОЛЬ УДЦТС «ЛІСКИ» В ЇХ РОЗВИТКУ
ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫЕ МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТРАНСПОРТНЫЕ
КОРИДОРЫ УКРАИНЫ И РОЛЬ УГЦТС «ЛИСКИ» В ИХ
РАЗВИТИИ**

RAILWAY INTERNATIONAL TRANSPORT CORRIDORS UKRAINE AND ROLE USCTS "LISKI" IN THEIR DEVELOPMENT

Анотація. В статті розкриті роль залізничного транспорту України як основного чинника розвитку економіки країни та принципи розвитку мережі міжнародних транспортних коридорів України. Приведений розподіл вантажних перевезень між видами транспорту в Україні та головний принцип подальшого функціонування залізничного транспорту України. Розглянуті питання розвитку транзиту, що займають особливе місце в європейській транспортній політиці. Проаналізовані принципи розвитку мережі міжнародних транспортних коридорів по території України та приведені напрямки розвитку інфраструктури залізниць України. Приведені напрямки розвитку МТК та створення термінальних центрів на мережі залізниць в межах МТК. Перераховані складові інфраструктури залізниць забезпечення функціонування транспортних коридорів та організації контейнерних та контрейлерних перевезень. Розглянута робота зі створення і розвитку потужних логістичних комплексів у найбільш вантажоспоживаючих регіонах України та на прикордонних переходах України з Угорщиною і Польщею. Розкрита роль УДЦТС «Ліски» в розвитку залізничних міжнародних транспортних коридорів та основні фінансові показники його діяльності за 2014-2015 рр. Приведені вага реалізації послуг від перевезення вантажів та реалізації послуг від підсобно-допоміжної діяльності УДЦТС «Ліски» за 2015 рік. Розроблені шляхи розширення спектру послуг та збільшення обсягів перевезення вантажів підприємства.

Ключові слова: транспортний коридор, транспортна система, міжнародний транспортний коридор.

Аннотация. В статье раскрыты роль железнодорожного транспорта Украины как основного фактора развития экономики страны и принципы развития сети международных транспортных коридоров Украины. Приведено распределение грузовых перевозок между видами транспорта в Украине и главный принцип дальнейшего функционирования железнодорожного транспорта Украины. Рассмотрены вопросы развития транзита, что занимают особое место в европейской транспортной политике. Проанализированы принципы развития сети международных транспортных коридоров по территории Украины и приведены направления развития инфраструктуры железных дорог Украины. Приведены направления развития МТК и создания терминальных центров на сети железных дорог в рамках МТК. Перечислены составляющие инфраструктуры железных дорог обеспечения функционирования транспортных коридоров и организации контейнерных и контрейлерных перевозок. Рассмотрена работа по созданию и развитию мощных логистических комплексов в наиболее грузопотребляющих регионах Украины и на пограничных переходах Украины с Венгрией и Польшей. Раскрыта роль УГЦТС «Лиски» в развитии железнодорожных международных транспортных коридоров и основные финансовые показатели его деятельности за 2014-2015 гг. Приведены вес реализации услуг от перевозки грузов и реализации услуг от подсобно-вспомогательной деятельности УГЦТС «Лески» за 2015 год. Разработаны пути расширения спектра услуг и увеличения объемов перевозки грузов предприятия.

Ключевые слова: транспортный коридор, транспортная система, международный транспортный коридор.

Summary. The article reveals the role of railway transport of Ukraine as the main factor in the development of the economy and principles for the development of the network of international transport corridors of Ukraine. The

distribution of freight traffic between modes of transport in Ukraine and the main principle the continued operation of railway transport of Ukraine. Discussed the development of transit have a special place in European transport policy. It examines the principles of development of a network of international transport corridors on the territory of Ukraine and directions of development of railway infrastructure of Ukraine. Given the direction of the development of the MTC terminal and the creation of centers on the rail network within the MTC. These components of the railway infrastructure ensuring the functioning of transport corridors and the organization of container and piggyback transportation. The work on creation and development of a strong logistics facilities in the most vantagepoints regions of Ukraine and at the border crossings of Ukraine with Hungary and Poland. The role of the USCTS “Liski” in the development of international railway transport corridors and key financial indicators of its activities for 2014-2015. The weight of sales of services from the transportation of goods and services from secondary economic activities USCTS “Lisky” for 2015. Developed ways to expand the range of services and increase the volumes of cargo of the enterprise.

Key words: *transport corridor, transport system, international transport corridor.*

Постановка проблеми та актуальність. Запорукою успішного зростання економіки України є динамічний розвиток багатьох складових, серед яких одне з чільних місць посідає розвиток транспортної системи, Найважливішим її елементом в нашій країні є залізничний транспорт, який приймає на себе найбільше (в прямому і переносному сенсі) навантаження.

Адже майже 85,1 % вантажних (без урахування обсягів транспортування трубопровідною системою) та 54,5 % пасажирських перевезень припадає на залізницю [10, с. 46]. Обсяги перевезень залізничним транспортом загального користування наведені на рис. 1.

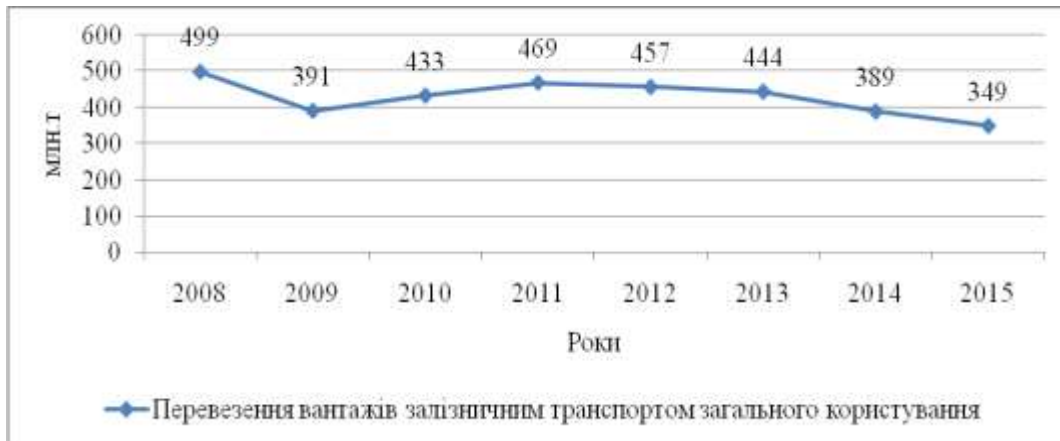

Рис. 1. Перевезення вантажів залізничним транспортом загального користування

Джерело: складено авторами на основі [12]

Залізничні лінії України є найрозгалуженішими серед залізниць країн СНД і за густотою займають провідне місце, а за об'ємами вантажних перевезень сягають четвертого місця серед країн Європи та Азії, поступаючись позиціями лише Китаю, Росії та Індії. Стосовно вантажонапруженості, то в українських залізниць даний показник у 3-5 разів вищий, ніж у розвинених країнах Європи.

Розподіл вантажоперевезень за типами задіяного транспорту в Україні кардинально відмінний від ЄС, де відсоток використання залізниці сягає лише 8%, автомобільних перевезень 44 %, а здійснення перевезень морським або річковим транспортом (на відміну від України) є найбільш вагомим - 45 % [2, с. 4].

Зміцнення позицій Укрзалізниці на ринку транспортних послуг здійснюється за рахунок розвитку.

Наявність міжнародних транспортних коридорів дає Україні широкі можливості для зміцнення своїх позицій на ринку транспортних послуг за рахунок розширення їх спектру та збільшення інтенсивності.

Аналіз публікацій з обраної проблеми. Проблемами вітчизняного розвитку міжнародних транспортних коридорів займаються такі науковці, як О.О. Бакаєв, С.І. Пирожков, В.Л. Ревенко (на думку названих авторів міжнародні транспортні коридори є особливим пріоритетом для нашої

держави у процесі прискорення інтеграції у світову економічну систему [3]), Кроль С.С., Новікова В.П., Мироненко В.П. (провели аналіз та повністю охарактеризували міжнародні автотранспортні коридори [4]), Мирошко В.М., Позднякова Л.А. (виявили деякі аспекти подальшого прогресу міжнародних транспортних коридорів в Україні [5]), Якименко Н.В. (виділив напрямки розгалуження міжнародних транспортних коридорів, які можуть вважатися найбільш пріоритетними на теренах України [6]) тощо.

Метою статті є аналіз використання та можливості розвитку в Україні міжнародних транспортних коридорів та визначення ролі УДЦТС «Ліски» у вдосконаленні здійснення перевезень вантажів у сполученні МТК.

Виклад основного матеріалу. Внутрішні залізничні лінії України знаходяться у тісному взаємозв'язку із залізничними артеріями сусідніх країн (їх 7). На даний час задіяно 56 пунктів сухопутного перетину кордону залізничним транспортом та 13 морських портів на чорноморському та азовському узбережжях і на р. Дунай.

На сьогодні є реальністю, що транзитні вантажні перевезення посідають найважливіше місце в транспортній політиці сучасної Європи.

Тож розвиток МТК в Україні, зважаючи на її вигідне геополітичне положення, апіорі стає однією з основних можливостей інтегрування Української залізниці у міжнародну транспортну систему. Необхідність здійснення міжнародних транзитних перевезень спонукає до вдосконалення та модернізації вітчизняної залізнично-транспортної галузі. Українською територією пролягають три залізничні міжнародні панєвропейські транспортні коридори (МТК) - № 3, 5, 9 та п'ять коридорів ОСЗ – №№ 3, 5, 7, 8, 10. Ще один панєвропейський коридор № 7 проходить по р. Дунай та через українські порти Ізмаїл і Рені [7, 11, с. 12].

Тому очевидно, що невідкладні дії щодо модернізації та подальшого розширення транспортних коридорів в Україні є нагальною необхідністю.

Є різні принципи, на яких ґрунтується розвиток сітки міжнародних транспортних коридорів, які пролягають по території України. Це, наприклад, розвиток інфраструктури, впровадження новітніх транспортно-митних технологій, комбінованого і контрейлерного перевезень, введення та використання єдиних тарифів, започаткування практики прискореного просування транзитних вантажів тощо. Дані принципи будуть швидше реалізовуватися при оптимізації маршрутів, концентрації вантажів, удосконаленні взаємного погодження між видами транспорту в транспортних вузлах, та їх перерозподіл, розвитку інтермодальних систем міжнародних перевезень. Для узгодження зазначених питань постає необхідність створення єдиної інформаційної бази для всіх учасників перевезень та для органів державного контролю на митницях.

Інфраструктура Укрзалізниці може розвиватися в двох напрямках, таких як організація масових перевезень а також запровадження системи швидкісного та високошвидкісного руху поїздів.

На перегонах між найбільшими містами України, які водночас є міжнародними транспортними коридорами, започатковується підвищення дозволеної швидкості руху, відкриття руху швидкісних поїздів.

Міжнародні транспортні коридори розширюють свої масштаби, удосконалюючи маркетинг, тарифну політику, співпрацю з митницями з виконанням вимог євростандарту стосовно строків перетину кордону.

Сьогодні створення термінальних та регіональних центрів в межах МТК є першочерговим завданням і тому в інфраструктурі залізниці створюються мережі транспортно-складських комплексів, консолідуючих та логістичних центрів, які будуть займатися організацією контейнерних та контрейлерних перевезень [9, с. 19].

Проводиться подальша робота з нарощування потужності логістичних комплексів у самих вантажоспоживаючих регіонах нашої країни. У сполученні МТК на кордонах України з Угорщиною і Польщею заплановано будівництво сучасних перевантажувальних комплексів.

Одним з підрозділів залізничного транспорту, що надає підприємствам послуги залізничних вантажних перевезень є Український державний центр транспортного сервісу «Ліски», головним завданням якого є надання послуг перевезення з максимально ефективним використанням рухомого складу, контейнерів та чіткою організацією вантажно-розвантажувальних робіт. Всі термінали УДЦТС «Ліски», що входять до його складу - це загальна комплексна мережа логістичних центрів у містах: Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ, Донецьк, Луганськ і перевантажувальний комплекс у Чопі [8].

Інфраструктура підприємства оснащена сучасним технічним обладнанням в складських приміщеннях, є новітні електрокозлові крани, навантажувально-розвантажувальні механізми, парки рухомого складу і платформи для транспортування легкових автомобілів, контейнерів і тягачів та контрейлерних перевезень.

На даний час УДЦТС «Ліски» є беззаперечним лідером у організації залізничних та інтермодальних перевезень, транзитних та експортно-імпорتنних вантажів у контейнерах. Головна послуга, яку надає УДЦТС «Ліски» - це вантажні перевезення, що виконуються від пункту відправлення до пункту призначення при чіткому дотриманні графіку руху, надійності та безпеки, що підвищує задоволеність клієнта від отримання даної послуги.

Основні фінансові показники УДЦТС «Ліски» за 2014-2015 рр. приведені на рис. 2. і свідчать про збільшення доходів в 2015р. на 3919 тис. грн. по відношенню до 2014 року; витрати зменшилися на 17098 тис.

грн., а чистий прибуток збільшився на 21017 тис. грн. по відношенню до 2014 року [8].

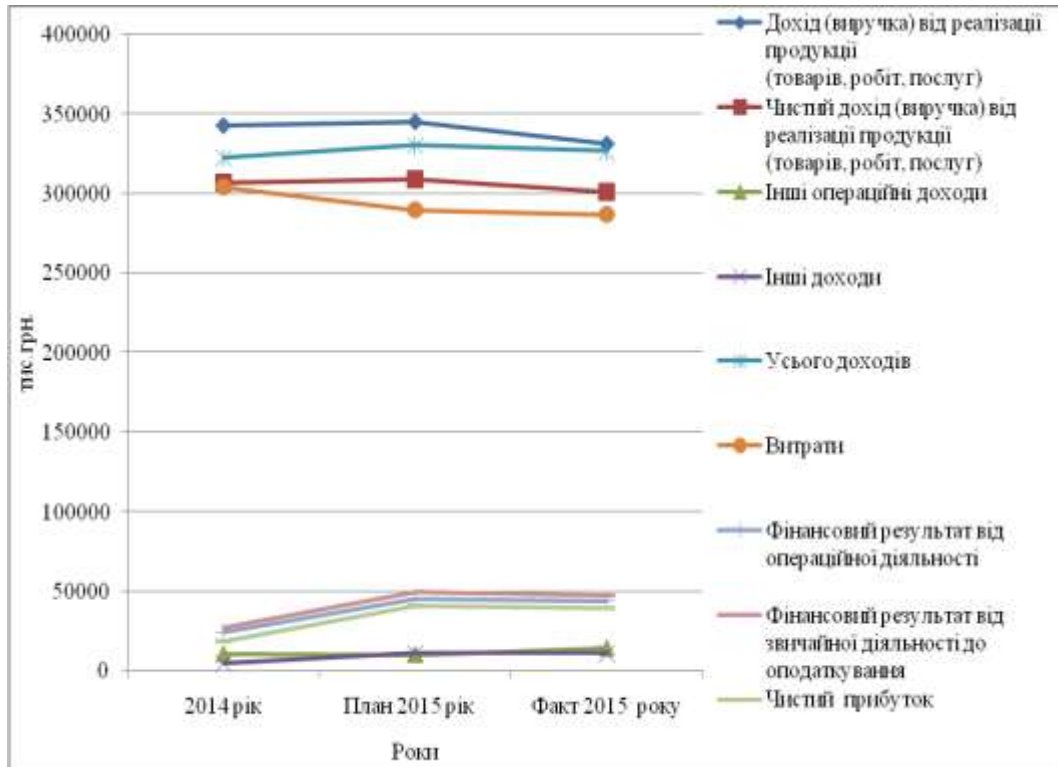

Рис. 2. Основні фінансові показники УДЦТС «Ліски» за 2014-2015 рр.

Джерело: складено авторами на основі [8]

УДЦТС «Ліски» має стабільність у договірних відносинах з багатьма провідними експедиторськими організаціями СНД та Європи і тому надає послуги з доставки вантажу за схемою «від дверей до дверей» та займається комплексним транспортно-експедиційним обслуговуванням вантажів по території країн СНД, Балтії та Європи.

Питома вага видів діяльності в загальному обсязі реалізації (у %) за 2014-2015 рр. приведена на рис. 3. [8].

З рис. 3. видно, що питома вага реалізації послуг від перевезення вантажів за 2015 рік становить 7,4%, реалізації послуг від підсобно - допоміжної діяльності - 92,6%, плановий показник чистого доходу (виручки) від перевезення вантажів за 2015 рік становить 22800 тис. грн., а від підсобно - допоміжної діяльності – 286200 тис. грн. Центр «Ліски»

також є єдиним підприємством на Україні по ремонту контейнерів, що має Регістр судноплавства України і являється членом Асоціації органів технічного нагляду і класифікації від 27.01.2012 по свідоцтву No СВ 32-3-0110-12. [8]. З роками функціонування УДЦТС «Ліски», перелік його послуг значно розширився, а саме підприємство займається організацією вантажних перевезень з використанням комбінованого транспорту, проводить експедирування вантажів різними видами транспорту, надає різні види термінальних послуг, організовує послуги митного контролю та займається оформленням вантажів, складуванням та зберіганням їх на складському господарстві, тощо [8].

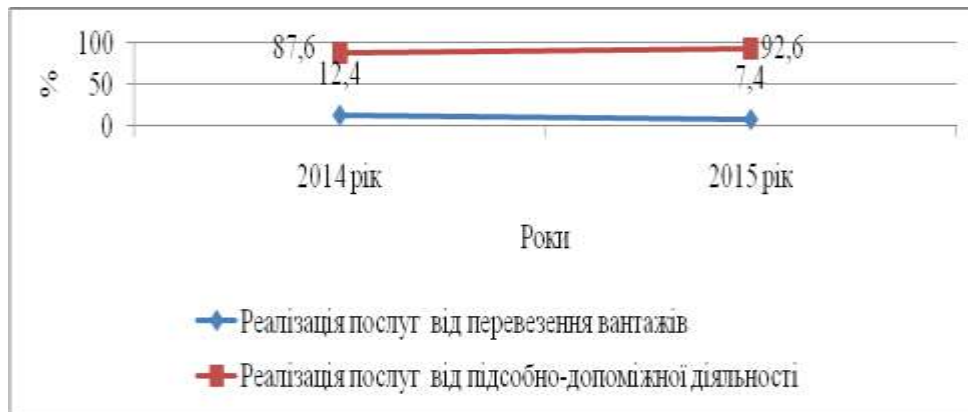

Рис. 3. Питома вага видів діяльності в загальному обсязі реалізації (у %)

Джерело: складено авторами на основі [8]

На території УДЦТС «Ліски» та його підрозділів знаходяться вантажні митні комплекси, функціями яких є збір та обробка інформації стосовно митних вантажів, та склади, де можуть зберігатися товари, що пройшли митний контроль.

Для спрощення митних процедур на вантажі, що проходять митний контроль, наприклад, на території ст. Київ - Ліски функціонує митний пост «Київ - Східний» Київської регіональної митниці, де працюють інспектори екологічних, санітарно - епідеміологічних служб та карантину рослин.

Сьогодні підприємство намагається працювати згідно сучасних тенденцій розвитку вітчизняного та зарубіжного транспорту, наприклад організовуючи рух маршрутних контейнерних поїздів та поїздів комбінованого типу.

На залізницях нашої країни УДЦТС «Ліски» виступає головним оператором комбінованих перевезень, так як використовує різні види транспорту для доставки вантажу, розбиваючи шлях на частини, де перевезення проводиться залізничним або водним транспортом, початок і кінець відводиться автотранспорту.

Зростання масштабів такого роду перевезень в транспортній системі країни забезпечить скорочення термінів доставки, що збільшить маршрутну швидкість, забезпечить високу якість в організації перевезень в контейнерних поїздах, подальше розширення мережі терміналів для контейлерних та великотоннажних контейнерних перевезень тощо.

На території України також організовані контейнерні поїзди і поїзди комбінованого транспорту, що проходять в напрямку міжнародних транспортних коридорів і їх експлуатація дозволить збільшити обсяги перевезення, прискорить доставку Укрзалізницею та збереження вантажів у контейнерах [8].

Висновки. Отже, транспортно-логістичне обслуговування вантажного перевезення на базі існуючих терміналів підприємства УДЦТС «Ліски» є необхідним для нашої країни і розвивати його здебільшого потрібно в містах з великим населенням, наближуючи максимально до магістралей різного транспортного забезпечення.

Проходження територією України міжнародних транспортних коридорів (МТК) забезпечить максимально ефективне сполучення між європейськими і азійськими ринками для отримання додаткових інвестицій розвитку економіки України.

Зважаючи на вигідне географічне положення України, її транспортна система являється невід'ємною ланкою між транспортними системами Європи та Азії, що створює перспективи для залучення додаткових транзитних вантажопотоків, збільшення валютної виручки на транспорт країни та додаткових обсягів міжнародних перевезень.

Література

1. Проблеми розвитку залізничного транспорту в Україні. www.bestreferat.ru/referat-185957.html
2. Соколовський А. Таємниці "Укрзалізниці" / Україна. – 1998. – № 3-4. – С. 4-5.
3. Бакаєв О.О., Пирожков С.І., Ревенко В.Л. Міжнародні транспортні коридори - особливий пріоритет України на шляху інтеграції у світову економічну систему / Стратегічна панорама: журнал Національного інституту проблем міжнародної безпеки. – 1999. – №4.
4. Автомобільний транспорт України: стан, проблеми перспективи розвитку: Монографія / Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут; за заг. ред. А.М. Редзюка. - К.: ДП "ДержавтотрансНДІпроект", 2005. - 400 с.
5. Позднякова Л.А. Международные транспортные коридоры и особенность их формирования в Украине / Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. - 2004. - №7. - С. 4.
6. Якименко Н.В. Пріоритетні напрямки розбудови міжнародних транспортних коридорів на території України (з точки зору Харківського регіону) / Науково-технічний збірник "Коммунальное хозяйство городов". - 2007 - № 78. - С.381-386.

7. ПРЕС-СЛУЖБА УКРЗАЛІЗНИЦІ. Укрзалізниця готується до включення України в систему транснаціональних маршрутів, 15.11.2005.
8. Офіційний сайт ДП УДЦТС «Ліски» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liski.com.ua>.
9. Пащенко Ю. Є., Давиденко А. М., Чернюк Л. Г. Перспективи розвитку транспортного комплексу. – К.: Либідь, 1998. – 40 с.
10. Пащенко Ю., Давиденко А. Розвиток, модернізація транспортної системи України / Економіка України. – 1998. – № 9. – С. 45-52.
11. Давидяк Т. Залізничний транспорт; реалії та перспективи / Голос України. – 2005. – 11 серпня. – С. 12.
12. Транспорт і зв'язок, статистична інформація / Офіційний сайт Держкомстату [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Problemy rozvytku zaliznychnoho transportu v Ukrayini. www.bestreferat.ru/referat-185957.html
2. Sokolovs'kiy A. Таємнісі “Ukrzaliznitsi” / Ukraïna. - 1998. - № 3-4. - С. 4-53.
3. Bakayev O.O., Pyrozhkov S.I., Revenko V.L. Mizhnarodni transportni korydory - osoblyvyu priorytet Ukrayiny na shlyakhu intehtratsiyi u svitovu ekonomichnu systemu / Stratehichna panorama: zhurnal Natsional'noho instytutu problem mizhnarodnoyi bezpeky. – 1999. - №4.
4. Avtomobil'nyy transport Ukrayiny: stan, problemy perspektyvy rozvytku: Monohrafiya / Derzhavnyy avtotransportnyy naukovo-doslidnyy i proektnyy instytut; za zah. red. A.M. Redzyuka. - K.: DP “DerzhavtotransNDIproekt”, 2005. – 400 s.

5. Pozdnyakova L.A. Mezhdunarodnye transportnye korydory y osobennost' ykh formirovaniya v Ukrayne / Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti: Zb. nauk. prats'. - 2004. - №7. - S.4.
6. Yakymenko N.V. Priorytetni napryamky rozbudovy mizhnarodnykh transportnykh korydoriv na terytoriyi Ukrayiny (z tochky zoru Kharkivs'koho rehionu) / Naukovo-tekhnichnyy zbirnyk "Kommunal'noe khozyaystvo horodov". - 2007 - № 78. - S.381-386.
7. PRES-SLUZHBA UKRZALIZNYTSI. Ukrzaliznytsya hotuyet'sya do vklyuchennya Ukrayiny v systemu transnatsional'nykh marshrutiv, 15.11.2005.
8. Ofitsiynyy sayt DP UDTST·S «Lisky» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.liski.com.ua>.
9. Pashchenko YU. Ê., Davidenko A. M., Chernyuk L. G. Perspektivi rozvitku transportnogo kompleksu. – K.: Libid', 1998. – 40 s.
10. Pashchenko YU., Davidenko A. Rozvitok, modernizatsiya transportnoï sistemi Ukraïni / Yekonomika Ukraïni. – 1998. – № 9. – S. 45-52.
11. Davydiak T. Rail transport; realities and perspectives / Voice of Ukraine. - August 11, 2005. - C. 12.
12. Transport and communications, statistical information / Official site of the State Statistics Committee [Electronic resource] .- Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua/>